

23151- TECNOLOGIA EDUCATIVA

Àrea de Coneixement: Didàctica i OE. Dep. Pedagogia Aplicada. UAB.

Titulació: Pedagogia, segon curs (2009-2010)

Troncal, 8 crèdits pràctics = 150 h. ECTS

Professorat: Pere Marquès, Alejandra Bosco

1.- Contribució de la matèria a la formació dels futurs pedagogs. L'actual societat de la informació, caracteritzada per l'ús generalitzat de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en totes les activitats humanes i per una forta tendència a la mundialització econòmica i cultural, comporta una nova cultura que suposa noves formes de veure i entendre el món que ens envolta, l'ús de noves màquines i instruments i la implantació de nous valors i normes de comportament.

En aquest nou context i per a afrontar els continus canvis que imposen en tots els ordres de la nostra vida els ràpids avanços científics i la nova "economia global", els ciutadans ens veiem obligats a adquirir unes **noves competències personals, socials i professionals** que, encara que en gran mesura sempre han estat necessàries, avui en dia resulten imprescindibles.

En aquesta assignatura teòrico-pràctica es proporcionaran els fonaments per entendre el paper de la Tecnologia en tots els àmbits de l'Educació i per aplicar-la de manera eficient i eficaç emfatitzant en el desenvolupament d'un sentit crític a l'hora d'utilitzar aquests recursos en la gestió i en els processos d'ensenyament i aprenentatge.

2.- Objectius i Competències professionals i acadèmiques

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES QUE S'HI RELACIONEN
LA TECNOLOGIA EDUCATIVA I LES TIC A LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ 1- Conèixer les diferents aproximacions teòriques i els fonaments de la Tecnologia Educativa. 2- Promoure una postura personal crítica, autònoma i emancipadora davant l'ús dels medis de comunicació social, de la informàtica i de les telecomunicacions (TIC), valorant la seva significació i repercussions en l'actual "societat de la informació", especialment en els àmbits educatius. 3- Analitzar els canvis que s'estan produint en els centres educatius i en particular en els processos d'ensenyament i aprenentatge i de gestió amb la integració de les TIC.	Competències-1 d'anàlisi de fenòmens educatius Identifica informació útil i rellevant sobre un fenomen educatiu per tal de disgregar les seves parts, organitzar-les i establir relacions i/o comparacions entre elles o amb altres elements a partir de criteris preestablerts Competències-5 de comunicació Utilització de la llengua, oral, escrita i altres sistemes de comunicació adequant-los a les diverses tecnologies i canals comunicatius presents en la societat actual del coneixement, tot construint missatges coherents i eficaços tan interactius, receptius com productius, els quals els hi permetran participar activa i críticament en les situacions educatives /comunicatives pròpies de la professió
DISSENY, DESENVOLUPAMENT I AVALUACIÓ DE MATERIALS EDUCATIUS MULTIMÈDIA I D'INTERVENCIÓ EDUCATIVES AMB SUPORT TIC. 4- Analitzar i avaluar els recursos tecnològics aplicables en educació i reflexionar sobre les seves possibilitats didàctiques i de gestió (funcions) en diversos contextos 5- Dissenyar i desenvolupar materials educatius	Competències-7 de disseny d'accions educatives Estructurar de manera anticipada tots els elements necessaris per a desenvolupar una acció educativa amb materials multimèdia, en les condicions més adequades per als usuaris, el context institucional i l'entorn de referència. Competències-10 d'avaluació educativa

multimèdia utilitzant diversos llenguatges i suports.

6- Dissenyar, desenvolupar i avaluar intervencions didàctiques amb suport tecnològic en un context educatiu concret

Desenvolupar un procés sistemàtic de recollida d'informació, valorant les evidències recollides a partir de criteris clars, generalment preestablerts, per a la presa de decisions i la seva execució en el context educatiu. Així, l'avaluació educativa fa referència a l'avaluació dels aprenentatges, dels programes, de les institucions i, en definitiva, de tot el procés educatiu

Competències-11 de gestió, elaboració i ús de recursos

Identifica tipologia de recursos, sap on localitzar-los i els administra. En el cas de recursos didàctics els sap elaborar, construir i emprar. En el cas de recursos materials i funcionals els organitza, distribueix i gestiona de forma eficaç

3.- Continguts

1r quadrimestre (grup sencer, prof. Pere Marquès):

- 1.- [La Tecnologia Educativa](#): conceptualització i evolució, fonts, línies d'investigació (*obj.: 1*)
- 2.- [Perfils tecnològics de la "societat de la informació"](#). Cap a un nou paradigma de l'ensenyament. [L'educació informal al segle XXI](#) (*objectius: 2, 3*)
- 3.- [Els recursos didàctics](#): concepte, taxonomies, funcions, avaluació i ús contextualitzat (*objectius: 4*)
- 4.- [Canvis als centres: cap a l'escola del futur](#). [La qualitat i la innovació educativa a través de la integració de les TIC](#) en els centres. Els recursos tecnològics en els entorns d'ensenyament i formació. (*objectius: 3,6*)
- 5.- [Dels textos als hipertextos](#) (*objectius: 4*)
- 6.- [El llenguatge audiovisual](#). (*objectius: 4*)
- 7.- [Els "mass media"](#) i la cultura de la imatge (*objectius: 4*)
- 8.- [El vídeo i altres audiovisuals](#) en l'ensenyament. (*objectius: 4*)
- 9.- [TIC com a instrument de gestió en els centres](#). Orientació d'alumnes. Organització dels recursos tecnològics. Centres de recursos (*objectius: 3*)

2º quadrimestre (amb desdoblaments, profs. Marquès i Bosco):

- 10.- [La informàtica i el multimèdia educatiu](#). Conceptualització, avaluació, models d'utilització. (*objectius: 4, 6*)
- 11.- [Disseny i producció de materials multimèdia per al ensenyament](#). Les presentacions multimèdia. (*objectius: 5*)
- 12.- [Internet i les xarxes en educació](#). Conceptualització, avaluació, aplicacions educatives, models d'utilització. Anàlisi d'entorns virtuals d'aprenentatge.). Edició amb weblogs. [Els riscos d'Internet](#) (*objectius: 4,6*)
- 13.- Continguts instrumentals bàsics: Verificar que tots els estudiants tenen competències bàsiques amb l'editor de textos, navegació per Internet i correu electrònic... S'utilitzarà software lliure i windows (*objectius: 2*)

4.- Pla de treball (8 crèdits són uns 150 hores ECTS). [Veure llistat de possibles activitats.](#)

- **Ensenyament-Aprenentatge presencial** (activitats realitzades a l'aula d'informàtica o a l'aula de teoria sota la direcció del professorat). Unes **51 hores**.

- Presentació general dels temes de l'assignatura, algunes exposicions magistrals i algunes activitats d'aplicació a classe (**13 h. + 10 h. = 20 h.**)
- (act-1) Exposicions dels estudiants de temes i de ressenyes de llibres llegits (**4 h.**)
- (act-2) Presentació del reportatge-dossier: ús de les TIC en un centre docent (**6 h.**)
- (act-3) Examen de continguts conceptuals del primer quadrimestre (**2 h.**)
- (act-4) Orientacions a classe per a l'avaluació de materials didàctics multimèdia i presentació dels estudiants de les seves avaluacions de materials multimèdia (**6 h.**)
- (act-5) Orientacions a classe per a l'elaboració del material multimèdia y presentació dels materials didàctics elaborats: multimèdia + guia didàctica en una weblog (**8 h.**)
- (act-6) Examen teòric-pràctic global (**2 h.**)

- Debats, seminaris

- Ensenyament-Aprenentatge dirigit (activitats realitzades sota la direcció del professorat - però sense la seva presència- a l'aula d'informàtica oberta o a casa). Unes **79 hores**.

- (act-1) Preparació dels temes a exposar per part dels estudiants sota la supervisió dels professors o lectura orientada de llibres o articles amb i elaboració d'una ressenya i comentari de valoració **(12 h.)**
- (act-2) Disseny d'un reportatge-dossier sobre com usen les TIC en un centre docent, visita al centre, elaboració del dossier **(12 h.)**
- (act-3) Preparació de l'examen de continguts conceptuals **(14 h.)**
- (act-4) Avaluació d'un material multimèdia. **(8 h.)**
- (act-5) Disseny i desenvolupament d'un material didàctic multimèdia i de la seva guia didàctica en un weblog **(15 h.)**
- (act-6) Preparació de l'examen teòric-pràctic final **(14 h.)**
- (act-7) Redacció de l'autoavaluació de l'assignatura per part de l'alumnat **(2 h.)**
- Altres treball optatius o proposats pels alumnes
- Tutories prescrites pel professorat: presencials i virtuals **(2h.)**
- Fòrum virtual

- Ensenyament-Aprenentatge autònom (altres activitats realitzades pels alumnes a l'aula d'informàtica oberta o a casa). Unes **10 + 10 = 20 h. hores**

- Estudi personal
- Organització d'apunts i de materials
- Altres treballs d'aplicació autònoms
- Lectures d'ampliació
- Tutories lliures: individuals o en grup
- Altra recerca d'informació

5.- Previsió de calendari. El programa (que es fa amb dos grups d'alumnes el segon quadrimestre, però en un únic grup el primer) es desenvoluparà en el dia de la setmana i horari assignat en cada cas, en les següents sessions (51 h./2'5 = 20 sessions presencials):

1r quadrimestre (grup sencer):

- sessió-1: presencial: presentació de l'assignatura, avaluació inicial dels coneixements que ja tenen els estudiants, repartiment de treballs
- sessió-2: presencial, TEMA-1
- sessió-3: presencial, TEMA-2
- sessió-4: treball dirigit
- sessió-5: presencial, TEMA-3 i exposicions dels alumnes
- sessió-6: presencial, TEMA-4 i exposicions dels alumnes
- sessió-7: presencial, TEMES-5 i 6
- sessió-8: treball dirigit
- sessió-9: presencial, TEMA-7 i exposicions dels alumnes
- sessió-10: presencial, TEMA-8 i exposicions dels alumnes
- sessió-11: presencial, TEMA-9
- sessió-12: treball dirigit
- sessió-13: presencial, exposicions dels alumnes
- sessió-14: treball dirigit
- sessió-15: presencial, examen

2º quadrimestre (amb desdoblament):

- **sessió-16:** presencial: presentació de la segona part de l'assignatura, avaluació inicial dels coneixements que ja tenen els estudiants, repartiment de treballs. TEMA-10
- sessió-17: presencial: TEMA-10, treball tutoritzat d'anàlisi multimèdia
- sessió-18: treball dirigit
- sessió-19: treball dirigit
- sessió-20: presencial, presentació de l'avaluació multimèdia.
- sessió-21: presencial, TEMA-11 (i power point)
- sessió-22: presencial, TEMA-11 i treball tutoritzat
- sessió-23: treball dirigit
- sessió-24: treball dirigit
- sessió-25: presencial: TEMA-12 (i weblog)
- sessió-26: presencial TEMA-12 i treball tutoritzat
- sessió-27: treball dirigit
- sessió-28: treball dirigit
- sessió-29: presencial, , presentació del multimèdia elaborat i la guia en weblog
- sessió-30: presencial, examen + autoavaluació

6.- Avaluació i acreditació dels aprenentatges

- 1.- Preparació d'un tema relacionat amb l'assignatura i exposició pública a tota la classe (PARELLES) o lectura d'un llibre o article de la bibliografia de l'assignatura i elaboració d'una ressenya i valoració (INDIVIDUAL, 10% de la nota) **(16 h.)**
- 2.- Disseny d'un dossier sobre com usen les TIC en un centre docent, visita al centre, elaboració del dossier i presentació pública a classe (PARELLES, 10% de la nota) **(18 h.)**
3. - Examen sobre els principals aspectes conceptuals de l'assignatura (INDIVIDUAL, 25% de la nota) **(16 h.)**
- 4.- Avaluar un material didàctic multimèdia (CD o on-line) (PARELLES, 10% de la nota) **(14 h.)**
- 5.- Elaboració d'un material didàctic multimèdia en format presentació multimèdia i presentació a la classe (PARELLES, 10% de la nota) **(24 h.)**
- 6.- Examen global sobre els aspectes teòric-pràctics del 2n quadrimestre (INDIVIDUAL, 25% de la nota) **(16 h.)**
- 7.- Presentar l'autoavaluació final de l'assignatura (individual) , 10% de la nota **(2 h.)**

% nota	Activitats d'avaluació
50 %	5.1.- Avaluació de les activitats presencials: act-3.- Examen primer quadrimestre. act-6.- Examen segon quadrimestre.
40%	5.2.- Avaluació continuada de les activitats dirigides: act-1.- Preparació d'un tema relacionat amb l'assignatura i exposició pública a tota la classe o lectura d'un llibre o article de la bibliografia de l'assignatura i elaboració d'una ressenya i valoració. act-2.- Preparació i presentació pública d'un dossier sobre com s'usen les TIC en un centre docent act-4.- Avaluar un material didàctic multimèdia (CD o on-line) i presentació a la classe act-5.- Elaboració d'un material didàctic multimèdia en format presentació multimèdia o web i presentació a la classe
10%	5.3.- Avaluació continuada de les activitats autònomes: <i>Cada professors farà l'avaluació del seu subgrup (5% cada quadrimestre)</i> act-7.- Presentar l'autoavaluació final de l'assignatura (individual) - Tutoria, valoració de la participació a classe...

7.- Materials i recursos

- Els enllaços del temari i les webs de suport del professorat:

- BOSCO, Alejandra <<http://dewey.uab.es/abosco/>>
- MARQUÈS, Pere <<http://www.peremarques.net/>>
- ;CHISPAS <<http://peremarques.blogspot.com/>>
- MOODLE <<http://158.109.99.28/MOODLE/>>

TEMA 1.- La Tecnologia Educativa: conceptualització i evolució, fonts, línies d'investigació
<<http://www.peremarques.net/temas2/t3.html>>

TEMA 2.- Perfils tecnològics de la "societat de la informació". Cap a un nou paradigma de l'ensenyament.
<<http://www.peremarques.net/temas2/t1.html>> L'educació informal al segle XXI <<http://www.peremarques.net/eparalel.htm>>

TEMA 3.- Els recursos didàctics: concepte, taxonomies, funcions, avaluació i ús contextualitzat
<<http://www.peremarques.net/temas2/t2.html>>

TEMA 4.- Canvis als centres: cap a l'escola del futur. <<http://www.peremarques.net/perfiles.htm>> La qualitat i la innovació educativa a través de la integració de les TIC en els centres. <<http://www.peremarques.net/temas2/t12.html>> Els recursos tecnològics en els entorns d'ensenyament i formació.

TEMA 5.- Dels textos als hipertextos <<http://www.peremarques.net/temas2/t5.html>>

TEMA 6.- El llenguatge audiovisual. <<http://www.peremarques.net/temas2/t6.html>>

TEMA 7.- Els "mass media" i la cultura de la imatge <<http://www.peremarques.net/temas2/t7.html>>

TEMA 8.- El vídeo i altres audiovisuals en l'ensenyament. <<http://www.peremarques.net/temas2/t8.html>>

TEMA 9.- TIC com a instrument de gestió en els centres. <<http://www.peremarques.net/temas2/t11.html>>
Orientació d'alumnes. Organització dels recursos tecnològics. Centres de recursos.

TEMA 10.- La informàtica i el multimèdia educatiu. Conceptualització, avaluació, models d'utilització.

<<http://www.peremarques.net/temas2/t9.html>>

TEMA 11.- Disseny i producció de materials multimèdia per al ensenyament. <<http://www.peremarques.net/temas2/t4.html>> Les presentacions multimèdia. <<http://www.peremarques.net/presenmultimedia.html>>

TEMA 12.- Internet i les xarxes en educació. Conceptualització, avaluació, aplicacions educatives, models d'utilització. Anàlisis d'entorns virtuals d'aprenentatge.). Edició amb weblogs. <<http://www.peremarques.net/temas2/t10.html>> Els riscos d'Internet <<http://www.peremarques.net/habilweb.htm>>

TEMA13.- Continguts instrumentals bàsics: Verificar que tots els estudiants tenen competències bàsiques amb l'editor de textos, navegació per Internet i correu electrònic... S'utilitzarà software lliure i windows

8.- Bibliografia complementària

Manuals generals

- **ALONSO, Cristina. (1997). La Tecnología Educativa a finales del s.XX: concepciones, conexiones y límites con otras asignaturas. Barcelona: Eumo-Grafic.
- ARAUJO, J., CHADWICK, C. (1993). Tecnología Educacional. Teorías de instrucción. Barcelona: Paidós
- AREA MOREIRA, Manuel (2004) Los medios y las tecnologías en la educación. Madrid: Pirámide/Anaya
- BAUTISTA CARCÍA-VERA, Antonio (coord) (2004) "Las nuevas tecnologías en la enseñanza" Ediciones Akal, S.A. Madrid, España.
- ** CABERO (1999). [Tecnología educativa](#). Madrid: Síntesis.
- CABERO, Julio (editor) (2000) Nuevas tecnologías aplicadas a la educación. Barcelona: Síntesis
- ** CABERO, Julio (Coord.) (1998). [Medios audiovisuales y nuevas tecnologías para la formación en el siglo XXI](#) Murcia: Diego Marín.
- CHADWICK, C.B. (1977). [Tecnología educacional para el docente](#). Barcelona: Paidós (1992)
- DE PABLOS, J. y GORTARI, C. (1992) [Las nuevas tecnologías de la información en la educación](#). Sevilla: Alfar.
- DE PABLOS, Juan (1996). [Tecnología y Educación](#). Barcelona: Cedecs Editorial.
- ** DE PABLOS, Juan y otros (1994). La Tecnología Educativa en España. Sevilla: Universidad de Sevilla.
- DUART, Josep M.y SANGRÀ, Albert (2000) Aprender en la virtualidad. Ediciones Gedisa, S.A. Barcelona, España.
- FERNÁNDEZ HUERTA, J. (1987) [Tecnología Educacional](#). Madrid: UNED.
- FERRANDEZ, Adalberto., SARRAMONA, Jaume. y TARIN, Luís. (1988). [Tecnología Didáctica](#). (1977) (1978) Barcelona: Ceac.
- ** FERRÉS, Joan, MARQUÈS GRAELLS, Pere (coords.) (1996). [Comunicación Educativa y Nuevas Tecnologías](#) Barcelona: Editorial Praxis
- ** GALLEGO, Domingo; ALONSO, Catalina. (1999). [El ordenador como recurso didáctico](#). Madrid: UNED
- GARCÍA-VALCÁRCEL, Ana. (2003) Tecnología Educativa. Implicaciones educativas del desarrollo tecnológico. Madrid: La Muralla
- GUTIERREZ MARTÍN, Alfonso (2003) Alfabetización digital. Algo más que ratones y teclas. Barcelona: Gedisa
- HARGREAVES, Andy (2003) Enseñar en la sociedad del conocimiento. Editorial Octaedro. España.
- LACRUZ ALCOCER, Miguel (2002). Nuevas tecnologías para futuros docentes. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha. 384 p. ISBN 84-8427-157-9
- LITWIN, Edith y otros (1995) Tecnología educativa. Política, historias y propuestas. Editorial Paidós. Buenos Aires, Argentina.

- ** MAJÓ, Joan; MARQUÈS, Pere (2002). [La revolución educativa en la era Internet](#). Barcelona. Praxis.
- MARQUÈS, Pere [en línea] La web de Pere Marquès <<http://www.peremarques.net>>
- ** MARTIN PATINO, José María; BELTRAN LLERA, Jesús; PÉREZ SÁNCHEZ, Luz (2003) Como aprender con Internet. Madrid: Fundación Encuentro
- MARTÍNEZ, Francisco; PRENDES, M. Paz (Coord.) (2004) Nuevas Tecnologías y Educación. Madrid: Pearson Educación.
- MENA, B., MARCOS, M. (1994). [Nuevas tecnologías para la enseñanza. Didáctica y metodología](#). Madrid: Ediciones de la Torre.
- ** PAVÓN, Francisco. (2001).[Educación con Nuevas Tecnologías de la Información y la Comunicación](#). Sevilla: Kronos.
- ** REPARAZ, Charo; SOBRINO, Ángel; MIR, José Ignacio. (2000). [Integración curricular de las NNTT](#). Barcelona: Ariel.
- ** RODRÍGUEZ DIÉGUEZ, José Luís, SÁENZ y otros (1995). *Tecnología Educativa. Nuevas Tecnologías aplicadas a la Educación*. Alcoy: Editorial Marfil.
- RODRÍGUEZ ILLERA, José Luis (2005) El aprendizaje virtual. Enseñar y aprender en la era digital. Rosario, Argentina: Homo Sapiens
- ROIG, Rosabel (2002). Las Nuevas Tecnologías aplicadas a la educación. Elementos para una articulación didáctica de las Tecnologías de la Información y la Comunicación. Alcoy: Marfil
- ** SAN JOSÉ, Carlos (Coord.) (1999). [Tecnologías de la información en la educación](#). Madrid: Anaya Multimedia.
- ** SANCHO, Joana M^a et al. (1994). [Para una Tecnología Educativa](#). Madrid: Horsori.
- ** TEJEDOR, F.J. y VALCÁRCEL, A.G. (1996). [Perspectivas de las Nuevas Tecnologías en Educación](#). Madrid: Narcea.
- VAZQUEZ, G (1987) [Educar para el siglo XXI. Criterios de evaluación para el uso de la informática educativa](#). Madrid: Fundesco.

Bibliografía específica

- ** ALONSO, Manuel y MATILLA, Luis (1990). Imágenes en acción. Madrid: Akal
- ** AGUADED, José Ignacio; CABERO, Julio (2002) Educar en Red. Internet como recursos para la educación
- ** BALLESTA PAGÁN, Javier; GUARDIOLA, Plácido (2001). Escuela, familia y medios de comunicación. Madrid: Editorial CCS
- ** BALLESTA PAGÁN, Javier (coord.) (2002). Medios de comunicación para una sociedad global. Murcia: Universidad de Murcia
- ** BALLESTA PAGÁN, Javier (coord.) (2001). Los medios de comunicación en la sociedad actual. Murcia: Universidad de Murcia.
- BARBERÀ, Elena (2003) La educación en la red: actividades virtuales de enseñanza y aprendizaje. Barcelona: Paidós
- BARBERÀ, Elena, BADIA, Antoni, MOMINÓ, Josep M. (2001) La incógnita de la Educación a Distancia. Barcelona: ICE-Horsori
- ** BOSCO, A. (1996) "La tecnología educativa, las prácticas de enseñanza y el uso del ordenador: ¿un proyecto innovador?" Comunicación y Pedagogía, nro 141, 16-25.
- ** BOSCO, A. (2002) Los recursos informáticos en la escuela de la sociedad de la información: deseo y realidad. Educar, nº 29, pp123-144. Revista del Dpto. de Pedagogía Aplicada de la Universidad Autónoma de Barcelona.

- **BOSCO, A. (2004) Sobre los nuevos entornos virtuales de enseñanza y aprendizaje. Quaderns digitals, nº 35, [En línea] <http://www.quadernsdigitals.net> [Consulta:1402/06]
- ** CABERO, Julio; LOSCERTALES, Felicidad; NÚÑEZ, Trinidad (1999). [La prensa en la formación de los docentes](#). Barcelona: EUB
- ** CEBRIÁN DE LA SERNA, Manuel; RÍOS, José Manuel (2000). Nuevas tecnologías aplicadas a las didácticas especiales. Madrid: Pirámide.
- ** COROMINAS, Agustí. (1994). La comunicación audiovisual y su integración en el currículum. Barcelona: Editorial Graó-ICE.
- CROOK, Charles (1998) Ordenadores y aprendizaje colaborativo. Editorial Morata. Madrid, España
- FAINHOLC, Beatriz (2004) Lectura crítica en Internet. Análisis y utilización de los recursos tecnológicos en educación. Rosario: Homo Sapiens Educaciones
- ** FERRÉS, Joan. (1992). Vídeo y Educación. Barcelona: Paidós.
- ** FERRÉS, Joan. (1994). Televisión y Educación. Barcelona: Paidós.
- HANNA, Donald E. (2002). La enseñanza universitaria en la Era Digital . Barcelona: Octaedro
- ** MARQUÈS, Pere (1995). [Software educativo: guía de uso, metodología de diseño](#). Barcelona: Editorial Estel.
- **MARQUÈS, P. (2000) Diseño de Páginas web educativas <http://158.49.119.99/crai/personal/evte2/09_disegno_desarrollo.htm> [Consulta 14/02/06]
- MORENO, F; BAILLY-BAILLIÈRE, M (2002) Diseño instructivo de la formación on-line. Aproximación metodológica a la elaboración de contenidos. Barcelona, España: Editorial Ariel S.A.
- ORTEGA CARRILLO, José Antonio (Coord.) (2002). Educando en la sociedad digital. Ética mediática y cultura de paz. Granada: grupo Editorial Universitario
- SALINAS, Jesús; AGUADED, José Ignacio; CABERO, Julio (coords.) (2004) Tecnologías para la educación. Diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid: Alianza Editorial
- SANGRÀ, Albert; GONZÁLEZ, Mercedes (Coords.) (2004) La transformación de las universidades a través de las TIC: discursos y prácticas. Barcelona: Editorial UOC
- ** TEIXIDÓ, Martí (1993). Educació i comunicació. Barcelona: CEAC
- ** UNED (1987-92). Curso de lectura de la imagen y medios audiovisuales (libro y 7 vídeos). Madrid: UNED.